

Er gebeurt veel in de Koloniën van Weldadigheid **Frederiksoord Nu**

FREDERIKSOORD – Hoewel het niet altijd opvalt, gebeurt er veel in de Koloniën van Weldadigheid. Gelukkig zijn de beperkende maatregelen vanwege Corona stap voor stap weer opgeheven. De horeca kan zich weer op een seizoen met veel gasten voorbereiden. Het museum laat weten dat er al veel reserveringen voor groepen in de agenda staan.

Nieuws is dat - vanwege het pensioen van Peter Sluiter - een nieuwe directeur bestuurder het Gevangensmuseum en de Proefkolonie is benoemd. De goede samenwerking met Veenhuizen wordt bestendig. Elders in het blad leest u dat ook de samenwerking tussen de MvW en haar nieuwe evenknie in Veenhuizen, De Nieuwe Rentmeester steeds intensiever wordt. Evenzo hebben de ondernemers van deze koloniën elkaar gevonden, zowel als belangenbehartigende verenigingen als individueel, met bijvoorbeeld arrangementen. En het overleg tussen de beide gemeenten Westerveld en Noordenveld is op ambtelijk niveau veel intensiever dan eerder. Dat zijn goede ontwikkelingen. We delen allen eenzelfde belang: het beheer en vitaal houden van ons unieke erfgoed.

De MvW richt zich sterk op het opknappen van oude monumenten. Dat is geen sinecure, want het restaureren van een oude koloniewoning is duurder dan nieuwbouw. Toch wordt ervoor gekozen om het oude erfgoed zo zichtbaar mogelijk te houden. Ook het beheer van cultuurlandschap, inclusief de bossen heeft veel aandacht. De MvW gaat fors investeren in het verbeteren van de natuurkwaliteit van bos, heide en veentjes in de omgeving van Doldersum en Boschoord. De herstelwerkzaamheden om de waterstand te reguleren, vergrassing te voorkomen en diversiteit te bevorderen zijn deze winter al begonnen. Tijdens het broedseizoen wordt het werk opgeschort. De MvW heeft voor deze werkzaamheden een flinke subsidie gekregen van het Ministerie van LNV. Meer informatie is te vinden op de website van de MvW. (www.maatschappijvanweldadigheid.nl/nieuws/)

De bebouwing en het door de mens gevormde natuurlandschap maken samen het cultuurlandschap, waarin je de geschiedenis kan teruglezen. Vroeger en nu. In het museum probeert educator Alfred Geerts de geschiedenis over te brengen aan kinderen. Dit is elders in het blad te lezen. Ook had de redactie een ge-

sprek met nazaten van Johannes van den Bosch die intensief betrokken zijn bij het beleid van de MvW. De historische foto is gemaakt omstreeks 1930 en betreft de Raad van Commissarissen van de MvW. Wel anders dan nu. De redactie wenst u weer veel leesplezier.

◀ Bosverjonging. Foto Jacob Kruijer MvW.

Niets nieuw onder de zon 200 jaar geleden

Volgens koloniearts J.B. Schuurman is de kolonie een gezond oord met eene fijne drooge lucht, tot versterking van het menschelijk gestel en instandhouding der gezondheid.

Desondanks breekt er ook hier pokken uit. Dokter Schuurman biedt aan alle kinderen in de kolonie gratis te vaccineren, maar er is grote weerstand tegen de koepokinenting. De Groningse arts Tellegen schrijft in de Provinciale Groninger Courant van 3 maart 1818: 'Er zijn vooroordelen, het is nog steeds nodig geruchten en vertelsels te wederleggen'.

Voor al de armen aarzelen, zij zijn argwanend tegen de goede bedoelingen van de heren van stand. Stadsbesturen doen oproepen, iedereen die in de vooruitgang gelooft predikt de koepokinenting.

De permanente commissie van de MvW neemt het aanbod van dokter Schuurman onder dankzegging aan, zij houdt wel rekening met de levende bezwaren, want zij bepaalt dat vaccinatie in de kolonie vrijwillig is. Maar ... alle niet-gevaccineerde kinderen wordt de toegang tot het gewone en spinonderwijs ontzegd.

Met toestemming overgenomen uit het boek *De Proefkolonie* van Wil Schackmann.

De Proefkolonie verzorgt lesprogramma's voor scholieren

FREDERIKSOORD – De Proefkolonie heeft een eigen lesprogramma ontwikkeld voor scholieren van het basisonderwijs en voor middelbare scholieren. De man achter dit interactieve programma is Alfred Geerts, educator van het museum. Hij is voormalig onderwijzer en studeert naast zijn werk geschiedenis. In De Proefkolonie is hij ook verantwoordelijk voor het opleiden en trainen van de vrijwillige gidsen.

Basisscholen krijgen voor de leerlingen van groep 7 en 8 het programma Kolonie Challenge aangeboden over de vroege geschiedenis en de betekenis van de Maatschappij van Weldadigheid. Een van de vrijwilligers komt op de school het verhaal van Johannes van den Bosch vertellen op een voor de kinderen geschikte wijze. Daarna wordt het museum bezocht, opnieuw onder leiding van een gids. In de derde zaal van het museum wordt een koloniespel gehouden. Met het uitvoeren van opdrachten en oplossen van vragen kunnen op actieve en competitieve wijze de leerlingen 'koloniemuntjes' verdienen. Tot slot wordt de vraag voorgelegd: zou de aanpak van Johannes van den Bosch ook vandaag een goede wijze zijn om armoede op te lossen? De reacties die via de leerkrachten terug worden gemeld zijn unaniem positief. Het programma is in eerste plaats uitgerold naar de basisscholen in de gemeenten Westerveld en Steenwijkerland. De Provincie Drenthe geeft subsidie op het busvervoer naar musea. Cultuurorganisatie SCALA heeft met kunstenaars een extra project Veerkieker (= verrekijker) opgezet, waarbij na het bezoek de leerlingen met een kunstenaar

het thema verder uitwerken. In Steenwijkerland is het bezoek aan De Proefkolonie opgenomen in het gemeentelijk Cultuurmenu.

Voor middelbare scholieren is een ander programma gemaakt, genaamd Cryptex-complot. Het is mede gebaseerd op de werkwijze van de Da Vinci Code. In het buitengebied zijn drie routes uitgestippeld die de leerlingen in groepjes afleggen. Onderweg moeten puzzels worden opgelost die te maken hebben met oude complotverhalen uit de begintijd van de Maatschappij van Weldadigheid. Deze verhalen zijn beschreven in het boek De Proefkolonie van Wil Schackmann. Vanwege de Corona maatregelen is dit programma nog niet in de praktijk uitgevoerd.

Met de audiotour van Philip Freriks door de Vrije Koloniën

FREDERIKSOORD – In navolging van Veenhuizen is met een subsidie van het Cultuurfonds Drenthe een luister fietstocht

ontwikkeld door de Vrije Koloniën Frederiksoord, Wilhelminaoord, Willemsoord en de Vierdeparten.

De route start bij Museum De Proefkolonie en voert langs plekken waar historische personen - van twee honderd jaar geleden - woonden en werkten. Behalve over personen, hebben de verhalen vooral betrekking op het initiatief van Johannes van den Bosch en wat dat betekende voor de omgeving en het bijzondere cultuurlandschap dat hierdoor is ontstaan. En natuurlijk komen de monumenten van de MvW aan bod. De bedoeling is dat de belangstellende toerist het verhaal dat dit unieke landschap te ver-

tellen heeft, leert begrijpen. De audiotour is ingesproken door een bekende kolonistennazaat, presentator Philip Freriks. Tijdens de tocht vertelt hij ook over zijn voorouders.

De teksten in de audiotour zijn grotendeels gebaseerd op historische documenten en de boeken van schrijver Will Schackmann. De bezoekers volgen de route aan de hand van een hiervoor ontworpen plattegrond en bewegwijzering bij de verschillende locaties. Met een speciale app op de telefoon wordt het juiste zichtpunt op de locaties aangegeven. De audiotour start op 14 mei in aanwezigheid van Philip Freriks en is ook in het Engels en het Duits beschikbaar.

Opnieuw een nazaat van Johannes van den Bosch in het bestuur

FREDERIKSOORD – Sinds tientallen jaren heeft een nazaat van Johannes van den Bosch zitting in het bestuur van de Stichting Maatschappij van Weldadigheid. De afgelopen tien jaar was jhr. mr. Jan Willem van den Bosch uit Laren (NH) lid van het bestuur. Nu de termijn van zijn bestuurslidmaatschap bereikt is, wordt zijn plaats ingenomen door mevrouw mr. Claire van den Bosch uit Groningen.

De redactie vroeg Jan Willem hoe hij de bestuursperiode had ervaren. Het was voor hem een eer om namens de familie medebestuurder van de stichting te mogen zijn. Hij heeft het een geweldige tijd gevonden.

Hij leerde veel over de geschiedenis, maar werd zich er vooral van bewust dat het oude verhaal nog steeds actueel is. In tien jaar veranderde de dynamiek binnen het bestuur. Aanvankelijk ging het over de nogal gedetailleerde dagelijkse gang van zaken. Het accent verschoof van dagelijks bestuur naar toezicht houden en strategie ontwikkelen. Hoogtepunten in deze periode waren het 200-jarig bestaan van de MvW met het bezoek van de koning, de opening van De Proefkolonie en het verkrijgen van het UNESCO Werelderfgoed predicaat. Het in gebruik nemen van het nieuwe museum was een kantelmoment in de geschiedenis van de MvW. Na jarenlang ijveren voor erkenning van het unieke verhaal, gaf de aanwijzing van UNESCO tot werelderfgoed een onta-

ding. Het is niet alleen erfgoed, maar de lessen van toen zijn nog steeds actueel.

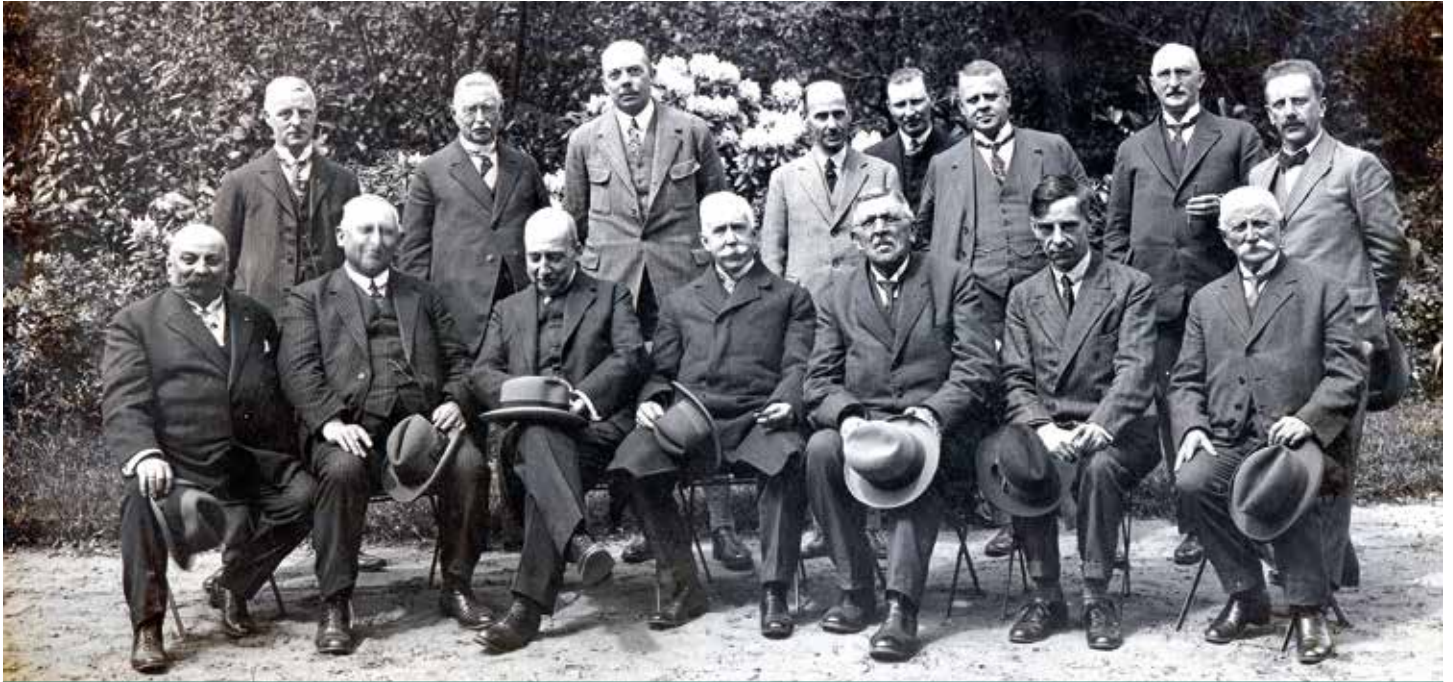
Mr. Claire van den Bosch gaat het stokje overnemen. Ze studeerde ondernemingsrecht in Leiden, deed in Parijs een chef-kok opleiding aan de École Le Cordon Bleu en volgde de opleiding tot makelaar, met speciale interesse in de herbestemming van cultureel erfgoed. Zij exploiteert in Groningen een bistro. De echte kennismaking met Frederiksoord en de Koloniën van Weldadigheid was recent. Het was verrassend: Toen ik voor het eerst Huis Westerbeek bezocht, kwam het bij me binnen.

We waren nieuwsgierig naar hoe in de familie het verhaal van hun bijzondere voorvader leefde. In beider ouderlijk huis hing een replica van

het portret van Johannes. De echte belangstelling kwam pas later. Jan Willem las in zijn studententijd over de geschiedenis van de MvW. Pas via het bestuurslidmaatschap heb ik de impact van het initiatief van Johannes goed leren begrijpen, aldus Jan Willem. Claire vertelde dat ze bij het middelbare schoolexamen het Cultuurstelsel moest verdedigen, dat in Indië mede door Johannes was ingevoerd. Het leverde een onvoldoende op. Het is een verhaal met meerdere kanten, waar je in het licht van de tijd genuanceerd naar moet kijken.

De redactie wenst Claire van den Bosch succes met het invullen van het bestuurslidmaatschap.

▼ Raad van Commissarissen MvW. 1930. Zittend ze van links directeur G. van Leusen.

Nieuws van/uit Huis Westerbeek

- Er is veel belangstelling om **vrijwilligerswerk** te doen voor de MvW, zoals in de natuurwerkgroep (o.a. het opruimen van afval). In twee jaar is het aantal enthousiaste vrijwilligers verdubbeld tot meer dan 50. Er zijn door de MvW twee nieuwe schafketen aangeschaft. Voor een kleine organisatie als de MvW zijn vrijwilligers een belangrijke ondersteuning.
- De **afgelaste bijeenkomst** van 24 januari van Gemeente Westerveld en MvW voor inwoners van Frederiksoord en Wilhelminaoord is opnieuw ingepland op 10 mei in het Huis van Weldadigheid. Het gaat hierbij over de ontwikkelingen en gevolgen van de UNESCO-erkenning.
- Om het **bestemmingsplan** rond het Huis van Weldadigheid te kunnen wijzigen worden een paar ecologische maatregelen genomen. Zo wordt in het Sterrebos een poel aangelegd voor salamanders en kikkers en een broedhoop en overwinte-

ringsplek voor ringslangen op de plek van de vroegere gehandicapentuin.

- De Maatschappij van Weldadigheid gaat de komende twee jaar fors investeren in het verbeteren van de **natuurkwaliteit** van het bos, de heide en de kwetsbare veentjes in de omgeving van Doldersum en Boschoord. Het totale verhaal is te lezen op **maatschappijvanweldadigheid.nl** (Klik op de digitale link) - Natuurkwaliteit Doldersum en Boschoord.
- De MvW werkt in toenemende mate samen

met de **Stichting De Nieuwe Rentmeester** (DNR) in Veenhuizen. DNR is een consortium van BOEi en de Stichting Het Drentse Landschap, dat in 2021 ca. 80 panden van het Rijks Vastgoedbedrijf heeft overgenomen. MvW en DNR hebben gelijkgerichte belangen om deze erfgoed monumenten te beheren. Het delen van kennis en ervaring is voor beide stichtingen belangrijk, mede om samen met de overheden en Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed het UNESCO werelderfgoed, niet alleen goed te beheren maar ook functioneel te houden.

- De **52e koloniewoning** van de toekomst is in gebruik genomen. Hiermee komt een eind aan de nieuwbouw van dit type woningen. Wel zijn er plannen om op termijn aan de Hooiweg nog 8 woningen te bouwen.
- **Storm Eunice** heeft veel schade aangericht onder de bomen in het gebied van de MvW. Het opruimen zal zeker enkele weken in beslag nemen.

Kort Kolonienieuws

Frederiksoord

- De **Nederlandse corsocultuur** is ingeschreven op de Representatieve Lijst van Immaterieel Cultureel Erfgoed van de mensheid omdat corso's een grote bijdrage leveren aan de sociale cohesie van de gemeenschap. Frederiksoord heeft één van de dertig corso's die Nederland rijk is. Op 10 en 11 september hoopt corso Frederiksoord haar 60-jarig jubileum feestelijk te vieren.
- **Corso Frederiksoord** heeft in samenwerking met gemeente Westerveld en AOC Terra Meppel 3.000 vaste planten en 6.000 bloembollen gepland op de rotonde in Frederiksoord. In het voorjaar komen er nog dahlia's bij.
- De **Biologische Markt** in Frederiksoord bestaat 25 jaar. Dit jubileum wordt in de zomer gevierd. De kraam van Bakker Bolhuis is als enige al 25 jaar hier aanwezig.

- De **Bijenhoff koffie/theeschenkerij** gaat per 1 april open voor publiek.
- Historische vereniging **'t Fledderkerspel** heeft een nieuwe website t-fledderkerspel

- **RTV Drenthe** is een dag op stap geweest met onze redacteur Nico de Leeuw om de net verschenen uitgave van De Star te verspreiden. De rapportage werd op 5 januari uitgezonden (rtvdrenthe.nl).

▲ Nico de Leeuw brengt De Star langs bij relaties. Foto RTV Drenthe / Josien Feitsma.

- Bob Veldman, o.a. **voorzitter van de ondernemersvereniging Weldadig Oord** vertrekt uit Frederiksoord en gaat zich vestigen in Frankrijk. Het monumentale Huygens Huys (voormalig postkantoor) in Frederiksoord staat te koop.
- In het kader van de **buitengewone leerstoel** i.o. Cultureel Erfgoed en Participatieve Ruimtelijk Ontwikkeling (CEPRO) (initiatief van gemeente Westerveld en Wageningen University & Research) doen twee promovendi onderzoek naar de gevolgen van klimaatverandering en ecologische en economische achteruitgang van historische landbouwlandschappen in Drenthe, Overijssel en Friesland, met daarbij de vraag hoe

hiermee het beste kan worden omgegaan. Een van de onderzoeksterreinen betreft de Koloniën van Weldadigheid, Frederiksoord, Wilhelminaoord en Willemsoord.

Frederiksoord/Veenhuizen

- Per 1 juni 2022 wordt **Friso Visser** (1962) de nieuwe directeur van het Nationaal Gevangenis- en Museum De Proefkolonie. Friso Visser is nu plaatsvervangend directeur/hoofd educatie & presentatie bij het Museum in Den Haag.

Doldersum

- **Hotel Grenzeloos Drenthe** opent in april een bezoekerscentrum.

Vledderveen

- Vledderveen behoort ook tot het **verspreidingsgebied van De Star**. Veel voormalige kolonisten zochten daar hun toevlucht. De redactie heeft een bezoek gebracht aan het dynamisch centrum van het dorp, het dorpshuis De Heidehoek. De redactie werd ontvangen door de voorzitter van Dorpsbelang en leden van de werkgroep Historisch Vledderveen. De werkgroep verzamelt historische informatie en materiaal, zoals boeken, foto's en kaarten. Hiervan is in De Heidehoek een kleine expositie. Meer informatie op www.vledderveendrenthe.nl en geschiedenis.vledderveendrenthe.nl

Willemsoord

- Op 2 juli wordt een **Line-up koloniefest** georganiseerd. Er zullen optredens van pop artiesten, zoals Mart Hoogkamer, plaatsvinden op drie podia. Voorafgaand aan het festival wordt er een kindermiddag gehouden. Kaartverkoop: www.koloniefest.nl

Reacties/Suggesties over *De Star* zijn welkom op redactie@de-star.nl. Via www.de-star.nl kunnen belangstellenden buiten het verspreidingsgebied een digitale versie van *De Star* aanvragen.

Denkt u er om dat u wijzigingen van uw e-mailadres tijdig aan ons doorgeeft. In Museum *De Proefkolonie* en in het *Logement Frederiksoord* is altijd een gratis papieren versie verkrijgbaar.

Redactie - Tanneke Bloemendal, Peter Bom, Nico de Leeuw, André Tempelaar en Wanda Torrena
Gemeente Westerveld – Regiodeal Zwolle
Vormgeving – Cor Krüter

SPONSOREN

